

ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਸਿਵਲ

ਫਾਲਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ (ਮੁਦਈ) ਕਮਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਬਚਾਅਕਰਤਾ), - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1947 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1202.

ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ— ਸੰਪੱਤੀ ਜੋ ਵੇਚੇ ਗਏ ਭਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ — ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ — ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਅਣਵਰਤੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੇਝ ਭਰਨ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੇਝਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੇਝ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੀਮਤ ਨਿੱਜੀ ਸੈਂਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਬੇਝ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਰਥਨ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੇਝ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਬੇਝ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਖਰੀਦਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ, ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਂਦ, ਬੇਝ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਖਾਤੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਬੇਝਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਰਕਮ ਦੀ ਬਚੀ ਹੈ, ਬੁਨਿਆਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਖਰੀਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਇਹ ਕੇਸ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1948, ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।)

ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਲ.ਮਧੋਕ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ 17 ਮਾਰਚ, 1947 ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਤੋਂ, ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਚਮਨ ਲਾਲ ਪੁਰੀ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਮੇਗਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਮਿਤੀ, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1946 ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 1,700 ਰੁਪਏ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ: ਸ੍ਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ।

ਜਵਾਬਦੇਹ: ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਆਰ. ਸੇਢੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਫਾਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

1 ਜੂਨ 1895 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੈਦਾ ਨੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੂਰਵ-
ਵਿਆਜ ਵਿੱਚ ਭਾਣਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ 1700 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਤਕਰੀਬਨ
ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 31 ਮਈ 1905 ਨੂੰ, ਸੈਦਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਾਲੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ
ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਗੋਪਾਲ
ਸਿੰਘ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। 3000 ਰੁਪਏ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਡ
ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 1300 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸੀ ਅਤੇ 1700 ਰੁਪਏ ਪਿਛਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਏ
ਸਨ। ਚਾਹੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਇਹ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕਿਸੇ
ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਿਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਆਫ ਮੋਰਟਗੇਜਡ
ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ, IV ਦੇ 1938 ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ
ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ
ਨੇ 21 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਕਤੂਬਰ
1945 ਵਿਚ ਭਾਨਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ,

ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਕਿ 1895 ਦਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ 1700 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਨੂੰ ਅਸਲ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਹਿੱਤ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1 ਸਤੰਬਰ 1945 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਸਨ ਕਿ 1938 ਦੇ ਐਕਟ IV ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:-

- (1) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਤੋਂ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੇਚੇ ਸਨ?
- (2) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ?

(3) ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਨੇ 1938 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ IV ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਤੋਂ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਜ਼ਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਪਰਤਾਬ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 6 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਦਈ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹੜਾ ਬਿੰਦੂ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਤੋਂ 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਇਹਨਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ 1700 ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਕਤੂਬਰ 1948 ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਣਯੋਗ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਾਣਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੱਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਜ਼ਤ-ਇਨ-ਨਿਸਾ-ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਬ ਸਿੰਘ (1) ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ : 1887 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ, ਇੰਤਿਜ਼ਾਮ ਬੇਗਮ ਨੇ 9 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 30000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 25 ਫਰਵਰੀ 1889 ਨੂੰ ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 10000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 20000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੂਰਵ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1894 ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਨੇ ਖੁਦ ਅੱਠ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ 64000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਲਿਆ, ਬਾਕੀ ਪਿੰਡ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦੋ ਗਿਰਵੀਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸਮੇਤ 13 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦੂਜੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਤਿਜ਼ਾਮ ਬੇਗਮ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। 9 ਜੂਨ 1892 ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ

ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 15 ਜਨਵਰੀ 1895 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1892 ਦੇ ਰਹਿਨਾਮਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1898 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜੀ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਈ 1899 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਤਿਜ਼ਾਮ ਬੇਗਮ ਦੀ ਮੌਤ 1897 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਇੱਜਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਗਿਰਵੀਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਿਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਤਿਜ਼ਾਮ ਬੇਗਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਬੇਲੋੜੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1901 ਵਿੱਚ, ਪਰਤਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇਤਜ਼ਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਖਰੀਦੀ ਰਕਮ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਵ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ, ₹1,60,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਹੁਣ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਲਾਰਡ ਮੈਕਨਾਗਟਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਤਭੇਦ ਸੀ, ਤੀਸਰਾ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਮੈਕਨਾਗਟਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਧਾਰਨ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਝ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੀਮਤ ਨਿਜੀ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਨਤਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਇਕੱਠੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੇਝਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਬੇਝ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਰਥਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ

ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੋਝ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਬੋਝ ਉਹ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਖਰੀਦਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ, ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਂਦ, ਬੋਝ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਖਾਤੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿ ਬੋਝਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਰਕਮ ਜੇ ਬਚੀ ਹੈ, ਬੁਨਿਆਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਖਰੀਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ਾਇਦ *ਟਵੇਡੇਲ ਬਨਾਮ ਟਵੇਡੇਲ*, *ਬਟਲਰ ਬਨਾਮ ਬਟਲਰ*, ਅਤੇ *ਵਾਰਿੰਗ ਬਨਾਮ ਵਾਰਡ* ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।“

ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕਥਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ,

ਰਘੁਨਾਥ ਚਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਸਦਾਗੋਪਾ ਚਾਰਿਆਰ (1) ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਦੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਉਕਤ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਬਦੁਰ ਰਹੀਮ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਾ ਅਈਅਰ, ਜੋ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਦਨਾਮ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਨਾ 350 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:-

“ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਾਈਨ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੌਪਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁੱਲ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।“

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 352 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਵਾਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ:-

“ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਇਕੁਇਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬੇਝਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਛੁਟਕਾਰਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬੇਝਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਾਅਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।”

ਦੂਜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1), 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਭਿੜੇ, ਜੇ. ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪੱਲੂ ਨੇ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਕਾਨ 300 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਮਕਾਨ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 400 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਰਗੋਜ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ 180 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਫਿਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਪਈ 400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਲਰੂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਕੁਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈਕੋਰਟ, ਭਿੜੇ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਝ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰੇ। ਪੂਰਵ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਕਾਇਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਰਕੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 36 ਮੈਡ. 348 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 31 ਆਲ. 583 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ *ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਕਿਸ਼ਨ (1)* ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਤੋਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਗਿਰਵੀਨਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂ.ਪੀ. ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟ' ਰਾਹਤ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲਈ ਮੌਰਗੇਜ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਬੈਨੇਟ ਅਤੇ ਵਰਮਾ, ਜੇ.ਜੇ. ਕੋਲ ਸੀ, ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀਨਾਮਾ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਖਰੀਦ ਪੈਸੇ ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।। ਇਜ਼ਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ *ਨੈਮਾ ਖਾਤੂਨ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ (2)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ 1923 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 1925 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ 19800 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ

ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਂਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 19800 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 19800 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 15000 ਰੁਪਏ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ 19800 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 15000 ਰੁਪਏ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਹ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਆਧਾਰ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਚੀਗੋਲਾ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਤਮ ਸਥੀਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਡਸਵਰਥ ਅਤੇ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੇਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਖਰੀਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 36 ਮੈਡ 348 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਾਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਜੇ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਟ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ (2) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮੌਰਗੇਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ

ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੋਰਟਗੇਜ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਰਟਗੇਜ ਕਰਜ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ - ਪੰਜਾਬ ਰਿਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਆਫ ਮੋਰਟਗੇਜਡ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੋਰਟਗੇਜ ਕਰਜ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਬੇਗਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, (1), ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਬੋਝ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੀਮਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਿੱਜੀ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੋਝਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਤਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ-

"ਪਛਾਣ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਬੋਝ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਰਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬਰਥਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੋਝ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ, ਜਾਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਂਦ, ਬੋਝ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਬੋਝਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੁਨਿਆਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਖਰੀਦਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪਣੀ ਖਰੀਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਮੌਰਗੋਜ਼ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਗਿਰਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬੇਲੋੜਾ ਮਾਲਕ

ਬਣ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, 1700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ।

ਕਪੂਰ ਜੇ. ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਾਰਡ ਮੈਕਨਾਗਟਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਪਰਦੇਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਬੋਝ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਝ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੋਝ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੁਮਾਰੀ ਰਾਜ
ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਟਰ